

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



СНАУ
Університет,
що вивчає життя



**Факультет
агротехнологій та
природокористування
СНАУ**

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА НАУКОВО-
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇЇ
ВИКОНАННЯ**



СУМИ – 2024

УДК 378.147

Укладачі: доктор с.-г. н., професор, *Троценко В.І.*
кандидат с.-г. н., доцент *Бакуменко О.М.*
кандидат с.-г. н., доцент *Оничко В.І.*
доктор с.-г. н., професор *Мищенко Ю.Г.*
доктор с.-г. н., професор *Мельник А.В.*
кандидат с.-г. н., доцент *Масик І.М.*
кандидат с.-г. н., доцент *Осьмачко О.М.*
кандидат с.-г. н. *Дацько О.М.*

Методичні вказівки до проходження науково-виробничої практики здобувачами факультету агротехнологій та природокористування другого рівня вищої освіти (Магістр) спеціальності 201 – «Агрономія» / Суми, 2024 р. – 52 с.

Методичні вказівки спрямовані на надання методичної допомоги студентам-магістрам під час проходження науково-виробничої практики за спеціальністю 201 – «Агрономія».

Рецензенти:

Кравченко Н.В., доктор с.-г. наук, професор кафедри біотехнології та хімії Сумського НАУ

Мельник Т.І., к. с.-г. наук, професор кафедри садово-паркового та лісового господарства Сумського НАУ

Леонов О.Ю., в.о. директора інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Відповідальний за випуск: Бакуменко О.М., доцент, кандидат с.-г. наук, декан факультету агротехнологій та природокористування

Рекомендовано до видання Вченою радою факультету агротехнологій та природокористування. Протокол № 9 від «11» березня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	5
2. ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	11
3. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ЗБОРУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ	15
4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	16
5. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ	20
6. ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	23
7. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ ЗВІТУ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	25
8. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	30

ВСТУП

Практичне навчання студентів університету є невід’ємною складовою підготовки фахівців за відповідними спеціальностями. Програма науково-виробничої практики розроблена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 08.04.93 р. № 93, «Методичних рекомендацій щодо проведення практики студентів у аграрних вищих навчальних закладах», рекомендованими Науково-технічною радою Міністерства аграрної політики України (протокол від 16.12.03 р. №5) та «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського національного аграрного університету», 2022 р (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%90-1.pdf).

Зміст практики, види та її обсяг визначається освітньо-професійними програмами (ОПП), навчальними планами і програмами навчальних дисциплін. Місцем проведення практики є сучасні високотехнологічні підприємства (організації, установи) аграрного виробництва, освіти, науки, державного управління, а також бази практики за межами України.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Практичне навчання студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки фахівців ОС «Магістр», спеціальності 201 «Агрономія».

Метою науково-виробничої практики є:

Формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, умінь та навичок для застосування в професійній діяльності за спеціальністю 201 – «Агрономія», спрямованих на вирішення комплексних завдань з організації і технології виробництва високоякісної екологічно-безпечної сільськогосподарської продукції та збалансованого природокористування через практичне навчання.

Завдання практики є:

- набуття студентами досвіду практичної роботи за спеціальністю, та, відповідно, знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;
- закріплення і поглиблення теоретичних знань студентів та їх професійних навичок при вирішенні виробничих завдань;
- закріплення та поглиблення знань про основні концепції, теоретичні та практичні проблеми за спеціальністю 201 Агрономія, галузі 20 Аграрні науки та продовольство, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в професійній сфері;
- закріплення знань та навичок організації моніторингу в межах досліджуваного об'єкту;
- розуміння сучасних досягнень, положень національного та міжнародного законодавства в професійній сфері;
- розвиток та закріплення навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій задля прийняття обґрунтованих рішень у сфері агрономії та біології рослин;

- розвиток та закріплення навичок щодо прогнозу впливу технологічних процесів та виробництв на розвиток шкідливих організмів, а також виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з науково-виробничою діяльністю;
- набуття досвіду практичної роботи у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та регулювання врожайми (у межах досліджуваного об'єкту);
- розвиток здатності до адаптації та дії в новій ситуації, доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, працювати в команді;
- закріплення знань та навичок щодо методик та технічних засобів, що використовуються при вирощуванні сільськогосподарських культур;
- закріплення знань та навичок про сучасні та перспективні заходи в системі захисту рослин із застосуванням загальноприйнятих (стандартних) підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду;
- набуття навичок із організації власної науково-дослідницької роботи;
- розвиток та закріпити вміння обґрунтовувати необхідність та розробляти технологічні процеси, спрямовані на збереження довкілля;
- оволодіння статистичними методами опрацювання даних в агрономії;
- розвиток та закріплення навичок спілкування державною та іноземною мовою;
- розвиток здатності до самостійного проведення наукових досліджень;
- розвиток здатності до оцінки впливу на стан довкілля різних агротехнологій;
- розвиток та закріплення навичок постійного підвищення свого професійного рівня шляхом впровадження освіти та самоосвіти;
- розвиток та закріплення здатності діяти соціально відповідально та свідомо.

Мета та завдання науково-виробничої практики передбачають набуття студентами-магістрами навиків суспільно-політичної і культурно-масової роботи в трудовому колективі господарства, виховання почуття відповідальності за доручену справу тощо.

Організація практики (основні вимоги до учасників)

Науково-виробничу практику студенти проходять у господарствах, з якими укладені відповідні двосторонні угоди (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/ooop-stale-silskе-gospodarstvo-ta-prodovolcha-bezpeka/praktichna-pidgotovka-practical-training/>) або можуть самостійно обирати об'єкт для проходження науково-виробничої практики. При самостійному виборі, студент не пізніше як за місяць до початку практики укладає відповідну угоду (додаток А. Б.).

Перед початком практики студент отримує у керівника практики від університету, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник тощо), індивідуальне завдання на виконання програми практики (додаток В). Отримує та узгоджує методики для проведення експериментальних досліджень і збору матеріалу за темою кваліфікаційної роботи.

Керівник практики (науковий керівник) призначається наказом по університету. До обов'язків керівника від університету входять:

- контроль підготовленості баз практики, наявність належних умов праці і побуту;

- забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідної документації (програму, щоденник, тему наукової роботи, методичні рекомендації тощо);

- надання необхідних консультацій з питань проходження практики та виконання експериментальних досліджень за темою дипломної роботи;
- участь у роботі комісії з приймання польових дослідів;
- участь у роботі комісії, призначеної деканатом з проведення захисту звітів з практики студентів;
- звіт на кафедрі про результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення її організації і проведення;

Відповідно до умов угоди на підприємстві призначається керівник практики від підприємства (організації, установи). До обов'язків керівника входять:

- організація ознайомлення та вивчення студентами правил техніки безпеки, охорони праці та внутрішнього розпорядку установи з реєстрацією відповідних інструктажів;
- створення необхідних умов праці та побуту студентів-практикантів;
- створення умов для виконання програми практики та проведення експериментальних досліджень за темою дипломної роботи;
- участь у роботі комісії з приймання польових дослідів;
- облік виходу на виробництво студентів-практикантів;
- створення умови для засвоєння нової техніки, передових технологій, сучасних методів організації праці тощо;
- забезпечення контролю за дотримання студентом-практикантом правил внутрішнього розпорядку.
- оцінка якості роботи практикантів із наданням об'єктивних характеристик професійних знань та умінь їх відношення до виробничої і громадської роботи, виконання індивідуальних завдань, організаторських здібностей, участі в засвоєнні нової техніки і технологій тощо;
- звітування перед керівництвом підприємства (організації, установи) про результати проходження науково-виробничої практики.

Терміни та місце проходження науково-виробничої практики студента магістра визначається наказом по університету. **Студент під час проходження практики зобов'язаний:**

- прибути на практику точно в термін, встановлений наказом по університету;

- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та внутрішнього розпорядку роботи підприємства;

провести заплановані експериментальні дослідження з теми наукової роботи (у т. ч. реєстрацію досліду та його комісійне приймання);

- систематично вести щоденник практики;

- брати активну участь у громадському, культурно-масовому житті підприємства;

- нести відповідальність за виконану роботу.

- підготувати та забезпечити документальний супровід звіту про практику.

Звіт є підсумковою формою контролю результатів практики. Звіт оцінюється керівником від бази практики (ментором) і подається на рецензування керівнику практики від університету. Обов'язковими елементами звіту, що засвідчуються підписом керівника (від підприємства) та печаткою є:

- *щоденник практики;*
- *характеристика студента.*

Захист звіту здійснюється перед комісією, склад якої формує декан факультету. Склад комісії та терміни атестації визначаються відповідним розпорядженням декана.

Студенту, який частково або повністю не виконав програму практики з поважних причин, термін її виконання може бути перенесений на інший

період із збереженням стипендії. Студенту, який не виконав програму практики повністю або частково без поважних причин, може бути надане право повторного проходження практичного навчання в інший час.

Студент, який не виконав програму науково-виробничої практики і не атестований за її результатами комісією, відраховується з числа студентів Сумського національного аграрного університету.

2. ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

На основі освітньо-професійної програми підготовки магістра розробляється план науково-виробничої практики, в якому зазначено всі види робіт, що передбачені для виконання студентами, порядок, терміни і місце їх виконання. План практики погоджується науковим керівником студента від університету і корегується з керівником практики від бази практики.

Під час проходження практики студент дотримується такого алгоритму:

- Приїзд на підприємство (установу), оформлення документів, проходження інструктажів з техніки безпеки та внутрішнього розпорядку підприємства;
- Ознайомлення з організацією (установою), її структурними підрозділами
- Практична фахова робота зі спеціальності та виконання експериментальних досліджень
- Оформлення документації, звіту практики
- Від'їзд з організації (установи) практики

У період практичної фахової роботи зі спеціальності та виконання експериментальних досліджень студент опановує передові екологічно безпечні та економічно вигідні технології вирощування сільськогосподарських культур, навчається проводити спостереження культур за фазами розвитку рослин, здійснювати оцінку стану посівів, визначати висоту та їх густоту, визначати запаси продуктивної вологи, у ґрунті, визначати прогноз появи, розвитку та поширення шкідливих організмів та хвороб.

Колективно планує та організовує проведення польових та інших дослідів, творчо та адекватно аналізує і проводить статистичну обробку отриманих результатів. Приймає участь в організації і проведенні польових, вегетаційних і лабораторних досліджень.

Опановує методики закладання дослідів в рослинництві, овочівництві, плодівництві тощо та володіє методикою та технікою морфолого-генетичного аналізу ґрунтів у польових умовах методику розрахунку технологічної, господарської, економічної і енергетичної ефективності заходів контролю бур'янів та їх екологічної допустимості; Володіє основними принципами ґрунтового моніторингу, як складової частини контролю стану довкілля, виробництва екологічно чистої продукції і забезпечення належних умов проживання людини та інших живих організмів.

Вчиться розраховувати норми добрив і систему їх застосування для отримання запланованого врожаю польових, овочевих і плодкових культур.

Опановує методики розрахунку балансу поживних речовин та систему повного забезпечення посів польових, овочевих культур і садів мінеральним живленням та вологою.

Аналізує ефективність окремих видів та форм добрив при використанні їх під конкретні сільськогосподарські культури на конкретних типах ґрунтів та вміти застосовувати добрива сумісно з засобами захисту рослин.

Приймає безпосередню участь в атестації і раціоналізації робочих місць та агрономів, вивчає роботу по підвищенню кваліфікації кадрів і навчанню їх санітарним правилам при роботі з пестицидами. Проводить розрахунки економічної ефективності застосування захисних заходів.

Опановує систему заходів охорони навколишнього середовища та охорони праці.

Навчається визначати потребу в матеріально-технічних засобах, спецодязі, засобах індивідуального захисту для роботи з пестицидами, звернути увагу на здійснення контролю в господарстві за додержанням

робочими правил охорони природи, техніки безпеки, виробничої санітарії та пожежної безпеки, забезпечення необхідних умов праці. Звертає увагу на техніку безпеки та виробничої санітарії при застосуванні засобів захисту рослин у господарстві, попередженню виробничого травматизму, професійних захворювань. Аналізує асортимент хімічних та біологічних засобів та інших, що включені в «Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», особливості їх застосуванню при обробці насіння, садивного матеріалу, догляду за посівами сільськогосподарських культур в період вегетації та під час зберігання врожаю. Освоює Державні стандарти на продукцію, насіння і посадковий матеріал; опановує методи розрахунків економічної ефективності застосування пестицидів проти шкідливих організмів.

Вивчає спеціальну літературу та іншу науково-технічну інформацію, досягнення вітчизняної та зарубіжної сільськогосподарської науки.

У період проходження практики студент вивчає Закони і постанови уряду з питань агропромислового комплексу, методичні та нормативні матеріали, що стосуються агрономії (зокрема Закони України: «Про охорону ґрунтів», «Про захист рослин», «Про карантин рослин», «Про пестициди і агрохімікати», «Про охорону праці»), посадові інструкції і розпорядження.

Вивчає земельне і трудове законодавство, екологічне право, ринок землі та праці, правила пожежної безпеки, виробничої санітарії, заходи щодо охорони довкілля.

Аналізує основні фізичні, фізико-хімічні, механічні, водні властивості ґрунтів та їх агроекологічну оцінку. Досліджує біоту ґрунту і її роль у процесі ґрунтоутворення. Здійснює прогнозування якості ґрунтів для запобігання деградації ґрунтового покриву.

Разом із спеціалістами господарства забезпечує захист посівів від шкідливих організмів в адаптивних системах землеробства в конкретних умовах виробничої діяльності.

Вивчає і здійснює раціональне застосування хімічних засобів в інтегрованому захисті рослин від шкідливих організмів. Аналізує ефективність застосування фізичних, механічних і біофізичних засобів в інтегрованому захисті рослин. Проводить аналізи проб ґрунту, рослин, засобів хімізації і меліорації.

Вивчає світовий передовий досвід за напрямками діяльності підприємства.

3. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ЗБОРУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Для виконання наукової роботи необхідно виконати наступне:

- оволодіти методикою проведення фенологічних спостережень за ростом і розвитком сільськогосподарських культур і отримати необхідний експериментальний матеріал по обраній темі наукової роботи;
- знати методику аналізу обліків і спостережень за фазами розвитку сільськогосподарських культур й отримати ряд експериментальних даних, які обумовлені темою роботи;
- вивчити основні фізичні, фізико-хімічні, механічні, водні властивості ґрунтів та надавати їх агроекологічну оцінку;
- знати норми добрив і систему їх застосування для отримання запланованого врожаю польових, овочевих і плодових культур та ін;
- опанувати методику проведення оцінки стійкості (толерантності) сортів і гібридів сільськогосподарських культур до шкідливих організмів і отримати необхідні експериментальні дані по темі роботи;
- проаналізувати умови праці, стан виробничого травматизму в господарстві, аналіз бюджетних асигнувань, виділених в господарстві на охорону праці;
- знати заходи щодо охорони навколишнього середовища від забруднення пестицидами, мінеральними добривами та іншими токсичними речовинами в господарстві.

4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Звіт повинен містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми науково-виробничої практики, а також науково-обґрунтований критичний аналіз виробничої діяльності господарства.

Обов'язковим є висвітлення особистої участі студента у виробничій діяльності господарства.

Звіт за науково-виробничу практику повинен бути написаний за планом:

Вступ

Розділ 1. Загальна характеристика сільськогосподарського підприємства.

1.1. Місцезнаходження, спеціалізація та основні економічні показники господарства

1.2. Характеристика ґрунтів.

1.3. Характеристика кліматичних умов.

Розділ 2. Система землеробства в сільськогосподарському підприємстві.

2.1. Структура земельних угідь і посівних площ.

2.2. Типи і види сівозмін.

2.3. Система обробітку ґрунту, застосування органічних, мінеральних і бактеріальних добрив.

Розділ 3. Характеристика стану насінництва в господарстві

3.1 Порядок забезпечення насінням, проведення сортозміни та сортооновлення.

3.2. Організаційні та агротехнічні заходи вирощування високоякісного сортового насіння.

3.3. Особливості збирання насінницьких посівів і післязбиральної підготовки насіння.

Розділ 4. Ресурсозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських рослин у господарстві.

4.1. Технології вирощування пшениці озимої, ячменю, кукурудзи (на зерно і на силос), гороху, цукрових буряків, картоплі, льону, соняшнику та інших культур.

4.2. Технології вирощування кормових культур.

4.3. Технології вирощування овочевих, плодово-ягідних культур.

4.4. Технології вирощування овочевих культур в закритому ґрунті.

Розділ 5. Організація захисту сільськогосподарських рослин від шкідливих організмів в господарстві.

5.1. Технологічні карти і робочі плани із вирощування зернових, зернобобових, технічних, овочевих і плодово-ягідних культур тощо.

5.2. Характеристика машинно-тракторного парку, спеціальних машин для догляду за рослинами та їх стан готовності до роботи.

5.3. Наявність, стан та характеристика складських приміщень для зберігання пестицидів.

5.4. Стан забезпечення господарства біопрепаратами, пестицидами, облік і порядок їх використання.

5.5. Фітосанітарний стан агроценозів сільськогосподарських рослин у господарстві.

5.6. Робочий план захисту сільськогосподарських рослин від шкідливих організмів на майбутній рік у господарстві.

Розділ 6. Стан виробництва тваринницької продукції в господарстві (Вказати основні породи тварин, їх поголів'я, продуктивність; організація виробничих процесів на тваринницьких фермах; Проаналізувати основні показники виробництва і реалізації продуктів тваринництва у господарстві).

Розділ 7. Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва

7.1. Особливості післязбиральної обробки зернових мас з описом технологічних заходів.

7.2. Коротка характеристика зерносховищ, режими і способи зберігання зернових мас різного цільового призначення;

7.3. Коротка характеристика найпростіших (бурти, траншеї) і стаціонарних сховищ для тривалого зберігання картоплі, овочів і плодів. При цьому вказуються оптимальні режими і способи зберігання продукції;

7.4. Коротка характеристика підприємств для переробки сільськогосподарської сировини та асортимент продукції.

Розділ 8. Правові питання виробництва (описати порядок створення та реєстрації сільськогосподарського підприємства, вказавши, які державні органи здійснили реєстрацію та які документи подавались для реєстрації даного господарства; дати коротку характеристику таких основних положень Статуту господарства, як організаційно правова форма господарювання, фінансово-господарська діяльність господарства, органи управління господарством, ліквідація та реорганізація господарства; охарактеризувати договірні відносини, вказати види угод, які укладаються даним господарством).

Розділ 9. Охорона праці.

9.1. Аналіз стану охорони праці в господарстві.

9.2. Норм і правила техніки безпеки під час виконання основних сільськогосподарських робіт у рослинництві і тваринництві.

9.3. Вимоги техніки безпеки під час використання, транспортування та зберігання пестицидів в господарстві.

9.4. Засоби індивідуального засобів захисту працюючих під час роботи з пестицидами.

9.5. Аналіз виробничого травматизму в господарстві.

9.6. Норми пожежної безпеки.

Розділ 10. Охорона навколишнього середовища.

10.1. Організація охорони навколишнього середовища в Україні. Основні нормативно-правові документи щодо охорони навколишнього середовища.

10.2. Охорона землі, надр, води, повітря, рослинного і тваринного світу.

10.3. Заходи щодо охорони навколишнього середовища при вирощуванні сільськогосподарських культур.

10.4. Обґрунтування необхідності використання хімічного захисту сільськогосподарських рослин в інтегрованих системах з врахуванням фітосанітарного стану посівів.

Висновки та пропозиції (Студент у висновках повинен вказати назву та місцезнаходження господарства (підприємства), у якому проходив практику, під чиїм керівництвом, чого навчився чи достатня база для виконання програми практики, можливість подальшого її використання для зазначеної мети, побутові умови, конкретні пропозиції щодо поліпшення проходження науково-виробничої практики).

Список джерел інформації, використаних для написання звіту (до списку включаються лише джерела, на які є посилання в тексті звіту).

Додатки (прикладені фотографії, малюнки, схеми, які віддзеркалюють окремі виробничі процеси в господарстві, безпосередня участь студента в технологічних процесах).

Після титульної сторінки звіту розміщується «Зміст» з позначенням початкових сторінок розділів і підрозділів.

5. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

У процесі проходження практики здобувачі складають звіт про практику. Звіт повинен складатися з таких частин: текстової, документальної та списку використаної літератури. Текстова частина звіту складається з вступу, основної частини та висновків.

У вступі обґрунтовують мету, завдання науково-виробничої практики і її практичне значення.

Основну частину тексту звіту потрібно поділити на розділи і теми із виділенням окремих питань. У цій частині студент дає коротку характеристику поставленого питання і описує виконану ним роботу (пов'язуючи текстову частину з документами, що додають до звіту в додатках (документальна частина)). Висвітлюючи питання, передбачені програмою проходження практики, але котрих на підприємстві не застосовують, студент повинен теоретично описати порядок їх здійснення. Текстова частина має бути стислою без зайвих описових фраз загального характеру.

У висновках студент обґрунтовує свої пропозиції щодо удосконалення облікової та економічної роботи на підприємстві.

Загальний обсяг текстової частини звіту не має перебільшувати 70-80 сторінок рукописного тексту.

Документальна частина включає копії первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності, згрупованих відповідно до тем. У документальній частині звіту (в додатках) не дозволяється наводити первинні документи та реєстри без заповнених реквізитів.

Текстова і документальна частина звіту мають бути взаємопов'язані. Посилаючись на документ, студент у дужках поряд з назвою документа пише: див. додаток.

Звіт друкується на одній стороні білого паперу формату А – 4. Розмір полів: - ліве – 30 мм.; - верхнє – 20 мм.; - нижнє – 20 мм.; - праве – 1,5 мм.

Кожен розділ теми потрібно назвати і написати прописними буквами. В кінці назви розділу та теми крапка не ставиться. Номер кожного розділу і теми ставити безпосередньо перед назвою відповідно до програми практики. Новий розділ потрібно писати з нової сторінки незважаючи на кількість тексту на попередній сторінці. Назви розділів і параграфів у змісті й тексті мають бути однаковими.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок (додаток Г). На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини звіту, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна писати: “1. ВСТУП” або “Розділ 6. ВИСНОВКИ”. Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка пишуть заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Зміст подають на початку звіту. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

Висновки є завершальною частиною звіту. Вони містять стислий виклад актуальності зроблених оцінок та узагальнень під час аналізу, а також

пропозицій автора. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь досягнення автором звіту, поставленої мети і завдань. Обсяг висновків – 3-5 с.

6. ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Щоденник – це основний документ студента під час проходження практики. Всі одержані відомості студент записує в щоденнику, що дає можливість краще засвоїти теоретичні знання і практичні навички. Щоденник науково-виробничої практики є звітним документом про виконання студентом програми практики.

Під час практики студент щодня коротко повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного плану проходження практики. Записи в щоденнику практикант веде щоденно (додаток Д), в яких вказується дата, назва технологічного процесу (роботи), в якому він приймав безпосередньо участь, описуються головні складові елементи процесу (роботи), сорти, гібриди культур, попередники, якість підготовки і стан ґрунту, склад агрегату, змінна норма виробітку і фактично виконана робота за зміну, якість роботи, труднощі, недоліки в ході виконання та шляхи їх подолання, відхилення у виконанні окремих технологічних процесів від рекомендованих тощо. Обов'язково вказати, що саме зробив практикант в організації вказаного технологічного процесу (роботи), необхідно записувати власні спостереження і робити аналіз кожного робочого дня, відмічати виявлені недоліки, їх причини і методи усунення, давати пропозиції по покращенню якості робіт. Крім того, необхідно вести Журнал спостережень і обліків у польовому досліді із сільськогосподарськими культурами (додаток Ж) і провести апробацію наукових досліджень (додаток З).

У випадках, коли через несприятливі погодні умови виконання програми практики стає неможливим, практикант повинен працювати зі звітами про виробничу діяльність господарства за минулі роки, книгою історії полів, рекомендаціями з раціонального використання добрив, засобів захисту

рослин та іншими матеріалами, які потрібні для написання звіту про науково-виробничу практику.

Незалежно від роду занять, студент відмічає в щоденнику участь в громадській та культурно-масовій роботі.

Не рідше як раз на тиждень студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівнику практики від підприємства, який перевіряє щоденник, дає зауваження, додаткові завдання і підписує записи, що зробив студент.

Після закінчення практики щоденник подається керівникам практики від підприємства та університету.

Без заповненого щоденника, заповненого згідно з вимогами, звіт не приймається до захисту і науково-виробнича практика не зараховується, тому що щоденник є основою для написання всіх розділів звіту.

Щоденник повинен бути грамотно написаний, естетично оформлений, завірений підписами керівника підприємства та скріплений печаткою і зданий на відповідну кафедру для перевірки та захисту протягом тижня після закінчення практики. На основі перевірки змісту щоденника і його рецензування викладачем, студент допускається до захисту звіту.

7. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ ЗВІТУ НАУКОВО- НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Основна мета презентації – це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів проходження практики. При створенні презентації студенти повинні вирішити два важливих завдання:

1. Створити короткий анотований конспект свого виступу.

2. Викласти результати досліджень та їх основні положення.

Презентацію до практики рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT.

Структура презентації:

1-й слайд – назва господарства, де відбувалося проходження практики, прізвище доповідача, рік захисту;

2-й слайд – адміністративне розміщення бази практики, короткі відомості про керівний апарат, структурні підрозділи;

3-й слайд – головна мета та завдання практики;

На наступних слайдах – відображається опис дій та заходів, в яких студент приймав участь в результаті проходження практики.

На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки та рекомендації.

Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді студента. При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- тривалість доповіді – 10–15 хв.;

- використовуються ключові слова і фрази, а не речення;

- на одному слайді – одне ключове поняття;

- текстовий матеріал подається у схемах та організаційних діаграмах, числовий – у таблицях або діаграмах (графік – демонстрація змін у часі, секторна діаграма – демонстрація відношення частини до цілого, гістограма – демонстрація порівнянь);

- матеріал ілюструється графічними зображеннями; дотримана логіка викладу та грамотність;

- доповідь студента доповнює інформацію на слайді, а не дублює її; ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;

- текст легко читається (мінімальний розмір шрифту – 20, напівжирний);

- фон, колір тексту та діаграм пасують і відповідають правилу основних кольорів та їх відтінків;

- шаблон оформлення – однаковий для всіх слайдів презентації;

- дотримується контраст між текстом, фоном і графікою.

8. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Впродовж практики здійснюється поточний та підсумковий контроль виконання здобувачем окремих підрозділів і всієї програми практики. На підприємствах установах та організаціях, які є базою практики здобувач зобов'язаний дотримуватися робочого режиму підприємства, установи, організації. Керівник практики від установи здійснює контроль часу початку та закінчення роботи практиканта, перевіряє дотримання календарного графіку проходження практики та якість виконання поставлених завдань і доручень. Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується «Кодексом законів про працю України» і становить для студентів віком від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 в редакції закону від 20.03.91 № 871 -12 із змінами, внесеними законом від 17.11.93 № 3610-12). Після закінчення терміну проходження практики керівник бази практики дає оцінку студенту та подає рецензію (Додаток Е). Керівник практики від університету перевіряє організацію та хід практики.

Студент-практикант зобов'язаний вести щоденник практики, в якому робить робочі записи протягом практики. Належним чином оформлений та завірений підписом і печаткою керівника практики щоденник додається до звіту.

Після рецензування звіту про практику відбувається його захист. При кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників практики від університету та бази практики, результати захисту та характеристика на студента-практиканта.

Основні показники діяльності студентів, що враховуються при оцінці результатів практики:

- повнота та якість виконання індивідуального плану практики;
- ставлення до професійної діяльності;
- повнота та правильність оформлення звітної документації;

- характеристика та оцінка діяльності керівниками практики, призначеними університетом та фахівцями бази практики;
- сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом у результаті практики та відображених у звітній документації;
- своєчасність подання звітної документації.

Підсумковий результат звіту оцінюється за 100 бальною шкалою. Критерії оцінювання визначені у програмах практик і відповідають відповідній шкалі оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про вищу освіту". К.: ВР України, 2002. 34 с.
2. «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського національного аграрного університету», 2022 р (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%90-1.pdf).
3. «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/polonna.pdf>).
4. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / В. О. Єщенко, Т. Г. Калитко, В.П. Опришко, П.В.Костогриз. К.: Дія. 2005. 288 с.
5. Методичні рекомендації щодо проведення практики студентів у аграрних вищих навчальних закладах / С. М. Кравченко, Т. Д. Іщенко та ін.; За ред. С. М. Кравченка. Київ: Аграрна освіта, 2004. 18 с.
6. Рожков А. О., Каленська С. М., Пузік Л. М., Музафаров Н. М., Бухало В. Я. Дослідна справа в агрономії книга друга: Статистична обробка результатів агрономічних досліджень: навчальний посібник. Харків, 2016. Кн. 2. 298 с.
7. Грицаєнко З. М., Грицаєнко А. О., Карпенко В. П. Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів. К.: ЗАТ «Нічлава», 2003. 320 с.
8. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.
9. Паламарчук В. Д. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. Вінниця: ФОП Данилюк В.Г. 2011.432 с.
10. Методика випробування і застосування пестицидів // С.О. Трибель, Д. Д. Сігарьова, М. П. Секун, О. О. Іващенко та ін. К.: Світ. 2001. 448 с.
11. Дипломне проектування у вищих навчальних закладах Мінагрополітики України: Навчально-методичний посібник / за ред. Т. Д. Іщенко, І. М. Бендери. К.: Аграрна освіта, 2006. 256 с.
12. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України / Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р., № 93. К. 1993.17 с.

ДОДАТКИ

ДОГОВІР № _____
про проведення практики здобувачів вищої освіти
Сумського національного аграрного університету

м. Суми

“ _____ ”

_____ 20__ р.

Сумський Національний Аграрний Університет, надалі «Університет», в особі ректора **Володимира ЛАДИКИ**, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони та

—,

(назва підприємства, організації, установи)

в подальшому «Підприємство», в особі

(посада, прізвище, ім'я по батькові керівника повністю)

яка (який) діє на підставі

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

з іншої сторони (при спільному згадуванні сторін - «Сторони»), уклали даний договір про наступне

І. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Організація проходження практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня факультету агротехнологій та природокористування СНАУ на Базі практики _____ відповідно до умов цього Договору.

ІІ. ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

2.1. База практики зобов'язується:

2.1.1. Прийняти на практику здобувачів вищої освіти згідно з навчальним планом другого (магістерського) рівня

№ з/п	Шифр і назва спеціальності / назва ОПП	Курс	Вид практики	П. І. Б. здобувача / здобувачів	Терміни практики	
					початок	закінчення

2.1.2. Повідомити СНАУ про прибуття на практику здобувача (ів).

2.1.3. Призначити наказом, із числа висококваліфікованих спеціалістів підприємства, керівника практики.

2.1.4. Організувати проходження практики здобувачів СНАУ.

2.1.5. Створити належні умови для проходження здобувачами програми практики, не допускати використання праці здобувачів для цілей, не передбачених освітньо-професійною програмою.

2.1.6. Створити здобувачам умови безпечної роботи на кожному робочому місці, а також належних умов для проходження практики на виробництві/робочому місці, дотримання правил і норм охорони праці, безпеки життєдіяльності і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

2.1.7. Забезпечити здобувачам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці. У разі потреби навчати здобувачів, які проходять практику, безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, установленними для штатних працівників.

2.1.8. Надати практикантам і керівникам практики від закладу вищої освіти можливість користуватися лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, онлайн-ресурсами, технічною та іншою документацією, потрібною для виконання програми практики.

2.1.9. Забезпечити облік виходів практикантів на роботу. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення, що мали місце під час проходження практики, повідомляти СНАУ.

2.1.10. Наприкінці терміну проходження практики дати письмову характеристику на кожного практиканта, а також сприяти у підготовці звіту про проходження практики та в оформленні всіх потрібних документів.

2.1.11. Надавати здобувачам можливість збору інформації для курсових/дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень циклових комісій.

2.1.12. Додаткові умови

2.2. СНАУ зобов'язується:

2.2.1. Належним чином виконувати умови цього Договору.

2.2.2. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів, яких направляють на практику.

2.2.3. Призначати керівниками практики кваліфікованих викладачів та здійснювати навчально-методичне керівництво нею відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського національного аграрного університету.

2.2.4. Забезпечувати проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом практикантів: інструктаж про проходження практики та з техніки безпеки, надання відповідних документів, потрібних для проходження практики (направлення, програма, щоденник, індивідуальне завдання тощо).

2.2.5. Забезпечити додержання здобувачами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися із здобувачами під час проходження практики.

2.2.6. Додаткові умови

III. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з чинним законодавством України.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за Договором, вирішуються згідно з чинним законодавством України, зокрема, але не виняток законодавство про працю України.

IV. СТРОК ДІЇ ТА ІНШІ УМОВИ

4.1. Цей Договір набирає чинності з дня його підписання сторонами і діє до “__” _____ 20__ р.

4.2. Дія Договору припиняється:

4.2.1. за взаємною згодою сторін;

4.2.2. достроково за ініціативою однієї зі сторін у випадку порушення іншою умов цього Договору;

4.2.3. в інших випадках, передбачених чинним законодавством України.

4.3. Зміни та доповнення до Договору вносяться за взаємною згодою сторін шляхом переукладення або укладення додаткових угод до нього.

4.4. На виконання окремих положень цього Договору сторони можуть укладати додаткові угоди, які після їх підписання стають невід'ємною частиною цього Договору.

4.5. Сторони зобов'язуються дотримуватися конфіденційності та приписів чинного законодавства України стосовно інформації, документації, знань, досвіду які стали відомі в ході проведення практики.

4.6. Практика під час дії військового стану в Україні та карантину, встановлених згідно з чинного законодавства України, може частково проводитись в онлайн.

4.7. Договір укладається українською мовою у двох автентичних примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному для кожної сторони.

V. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН:

<p>Університет: Сумський національний аграрний університет 40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, р/р IBAN UA 768201720313211002201005656 в Державній казначейській службі України, МФО 820172, ЄДРПОУ 04718013, ПІН № 047180118194, св-во пл. ПДВ № 25764558</p> <p>Ректор _____ (Посада) (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ) М.П.</p>	<p>Підприємство: _____</p> <p>Юридична/фактична адреса: _____, _____ обл., _____ р-н, м. _____, вул. _____ р/р IBAN UA _____ в (назва банку) _____ ЄДРПОУ _____ МФО _____</p> <p>_____ (Посада) _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)</p> <p>М.П.</p>
--	--

ДОГОВІР ПРО СПІВПРАЦЮ № _____

м. Суми
20__ року

«___» _____

Сумський Національний Аграрний Університет, надалі "Університет", в особі ректора Володимира ЛАДИКИ, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони та _____, в подальшому "Підприємство", в особі _____, який діє на підставі _____, з іншої сторони (при спільному згадуванні сторін – «Сторони»), уклали даний договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Сторони за даним Договором на базі _____

здійснюють спільну діяльність за наступними напрямками:

- 1.2. Організація освітнього процесу з впровадженням дуальної форми здобуття освіти під час підготовки бакалаврів, магістрів та аспірантів.
 - 1.2.1. Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти в процесі виробничої діяльності підприємства.
 - 1.2.2. Впровадження програм проходження виробничої, переддипломної практики на виробництві з урахуванням особливостей підприємства.
 - 1.2.3. Проведення захистів звітів з проходження виробничих практик безпосередньо на базі навчально-практичного центру СНАУ за участі викладачів університету та фахівців з виробництва.
 - 1.2.4. Проведення курсового та дипломного проектування за завданнями виробництва.
 - 1.2.5. Цільова підготовка випускників для підприємства.
 - 1.2.6. Проведення спільних наукових та інноваційних програм.
 - 1.2.7. Спільна організація і проведення тренінгів та практичних занять на підприємстві із залученням здобувачів вищої освіти та викладачів університету.
 - 1.2.8. Проходження стажування та підвищення кваліфікаційної підготовки викладачів університету щодо володіння сучасними технологіями, які використовуються на виробництві.
 - 1.2.9. Вести спільну діяльність в розробці та впровадженні новітніх технологій, проектів, рекомендацій, спрямованих на вдосконалення форм і методів ведення сільськогосподарського виробництва.
- 1.3. Сторони за взаємною згодою можуть здійснювати узгоджену, взаємовигідну діяльність за іншими напрямками співробітництва.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН**2.1. «Підприємство» зобов'язується:**

- 2.1.1. Приймати здобувачів вищої освіти для проходження виробничої, переддипломної практики або дуальної форми здобуття освіти (за узгодженими навчальними планами та графіком проходження).
- 2.1.2. Створити здобувачам вищої освіти умови для проходження практики або дуальної форми здобуття освіти:
 - забезпечити проведення інструктажів з питань охорони праці (вступний та на робочому місці) з реєстрацією у відповідних журналах;
 - забезпечити здобувачам вищої освіти спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального та колективного захисту та інвентарем (у разі потреби);
 - створити умови для проживання на час проходження практики або дуальної форми здобуття освіти;
 - забезпечити здобувачам вищої освіти харчуванням, в рамках програми харчування, що діє на Підприємстві;
 - створити всі умови для виконання здобувачами вищої освіти програм практики або дуальної форми навчання;

- здійснити закріплення за здобувачем вищої освіти фахівця (ментора) – виробничника з підприємства;
- надавати можливість здобувачам вищої освіти працювати на вакантних посадах відповідно до потреб виробництва згідно КЗоТУ та ЗУ «Про вищу освіту».

2.1.3. Створити викладачам умови для стажування:

- надавати можливість проходити стажування та підвищення кваліфікаційної підготовки на виробництві;
- проводити практичні заняття на виробництві із залученням здобувачів вищої освіти та викладачів університету;
- забезпечити проведення інструктажів з питань охорони праці (вступний та на робочому місці) з реєстрацією у відповідних журналах;
- забезпечити спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального та колективного захисту та інвентарем (у разі потреби);

2.1.4. Створити здобувачам вищої освіти, викладачам, що уклали договори про проходження практики або стажування або дуальної форми здобуття освіти, відповідно до законодавства України, умови проходження практики або стажування або дуальної форми здобуття освіти.

2.2. «Підприємство» має право:

- 2.2.1. Щорічно отримувати інформаційну базу (анкети) щодо здобувачів вищої освіти для проходження практики або дуальної форми навчання.
- 2.2.2. Вимагати від здобувачів вищої освіти якісного виконання завдань згідно з вимогами технології, дотримання правил санітарії та гігієни, вимог з охорони праці.
- 2.2.3. Ініціювати спільні науково-дослідні роботи шляхом залучення висококваліфікованого наукового потенціалу університету та впроваджувати їх результати у виробництво.
- 2.2.4. Отримувати базу даних випускників (бакалаврів та магістрів) з індивідуальними анкетами.
- 2.2.5. Організовувати, за потреби, навчальні заняття на базі підприємства.
- 2.2.6. Організовувати, за потреби, «День кар'єри» у Сумському НАУ та коледжах.
- 2.2.7. Надавати фінансову підтримку Сумському національному аграрному університету на розвиток матеріальної бази (за додатковими угодами).
- 2.2.8. Брати участь у конкурсах ідей, проєктів, бізнес-планів та матеріально заохочувати переможців, роботи яких будуть рекомендовані до впровадження у виробництво.

2.3. «Університет» зобов'язується:

- 2.3.1. За один місяць до початку навчального процесу ознайомити адміністрацію підприємства з робочими навчальними програмами, передати план та інформаційну базу здобувачів вищої освіти для проходження практики або дуальної форми здобуття освіти.
- 2.3.2. Надавати за місяць до початку практики програму практики здобувачів вищої освіти.
- 2.3.3. Згідно з положенням про навчальні заняття та виробничу практику організувати:
 - проведення базових інструктажів з техніки безпеки та охорони праці;
 - проведення медичного огляду та оформлення медичних книжок;
 - дотримання та виконання здобувачами вищої освіти навчальної програми.
- 2.3.4. Закріпити відповідальних осіб за співпрацю з підприємством, які контролюють:
 - проходження здобувачами вищої освіти занять та практики за графіком згідно з програмами;
 - дотримання трудової дисципліни, технологічних режимів, правил санітарії і гігієни, техніки безпеки та охорони праці.
- 2.3.5. Організувати виконання здобувачами вищої освіти курсових, дипломних робіт у відповідності до запитів підприємства.
- 2.3.6. Організовувати індивідуальні співбесіди зі здобувачами вищої освіти та випускниками.
- 2.3.7. Здійснювати науково-дослідні розробки на замовлення підприємства, інформувати підприємство про результати науково-дослідних робіт та використовувати за погодженням з підприємством (за додатковою угодою).
- 2.3.8. Здійснювати цільову підготовку випускників для підприємства при працевлаштуванні з урахуванням конкретної потреби.

2.4. «Університет» має право:

- 2.4.1. Узгоджувати з Підприємством, календарний термін проведення занять на виробництві.
- 2.4.2. При необхідності, за погодженістю сторін, вносити зміни у встановлений графік навчального процесу.
- 2.4.3. Проводити контроль виконання здобувачами вищої освіти навчальної програми на підприємстві.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЗА НЕВИКОНАННЯ ЦЬОГО ДОГОВОРУ

3.1. У випадку порушень правил трудової дисципліни, охорони праці та техніки безпеки, невиконання вимог керівників навчального процесу здобувачі-порушники не допускаються для подальшої практики і (або) стажування на підприємстві.

3.2. Підприємство несе відповідальність за створення безпечних умов праці та забезпечення набуття здобувачами вищої освіти університету практичних вмінь та навичок.

3.3. Сторони несуть відповідальність за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з діючим законодавством України.

3.4. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

4. СТРОК ДІЇ ТА ІНШІ УМОВИ ДОГОВОРУ

4.1. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до « ____ » _____ 20 ____ р.

4.2. Зміни та доповнення до цього договору можуть бути внесені за взаємною згодою сторін, що оформляються письмово додатковою угодою, яка стає невід'ємною частиною.

4.3. Договір може бути припинений достроково за згодою сторін, а також у разі невиконання однією стороною своїх обов'язків за Договором, інша сторона має право вимагати дострокового розірвання договору в односторонньому порядку.

4.4. Договір складено у двох примірниках - по одному примірнику Університету та Підприємству, кожен з яких має однакову юридичну силу.

5. РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН:

<p>Університет: Сумський національний аграрний університет 40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, р/р IBAN UA 768201720313211002201005656 в Державній казначейській службі України, МФО 820172, ЄДРПОУ 04718013, ППН № 047180118194, св-во пл. ПДВ № 25764558</p> <p>Ректор _____ (Посада) (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ) М.П.</p>	<p>Підприємство: _____ Юридика/фактична адреса: _____, _____ обл., _____ р-н, м. _____, вул. _____ _____ р/р IBAN UA _____ в (назва банку) _____ ЄДРПОУ _____ МФО _____ _____ (Посада) (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ) М.П.</p>
--	--

**Зразок оформлення індивідуального завдання на виконання програми
науково-виробничої практики**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Спеціальність 201 «Агрономія»

Кафедра _____
(назва кафедри)

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

на виконання програми практики студенту ___ курсу _____ групи

1. Тема практики (звіту): _____

2. Термін здачі студентом завершеного звіту на кафедру _____

(рік, місяць, число)

3. Вихідні дані до проходження практики: _____

4. Перелік завдань, що мають бути виконані під час практики _____

5. Календарний план виконання практики і підготовки звіту

Етапи виконання практики	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання етапу

Студент-практикант _____
(прізвище, ініціали, підпис)

Керівник практики від Сумського НАУ _____

(прізвище, ініціали, підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
спеціальність 201 "Агрономія"

ЗВІТ

ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У

назва підприємства, район, область

з " _ " _____ 20__ р. по " _ " _____ 20__ р.

П.І.Б. студента-практиканта

курс, група

Звіт здано _____

дата

Звіт захищено _____

оцінка, дата

Керівник практики від підприємства _____

(Посада) (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

М.П.

Суми 20__

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Щоденник

(вид і назва практики)

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет агротехнологій та природокористування _____

Кафедра, циклова комісія _____

освітній ступінь ___ «*Магістр*» _____

спеціальність _____ «*Агрономія*» _____

___ *Ім* ___ курс, група _____

Керівник практики від підприємства _____

(Посада)

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

М.П.

Суми 20____

Продовження додатку Д

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство (організацію, установу)
„_____” _____ 20__ року _____

(підпис, печатка)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

вибув з підприємства (організації, установи)
„_____” _____ 20__ року _____

(підпис, печатка)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Продовження додатку Д**Зразок оформлення щоденника науково-виробничої практики**

Дата	Зміст виконаної роботи	Зауваження керівника практики	Підпис керівника практики

Керівник бази практики _____

(підпис)

(посада, прізвище, ініціали)

МП «_____» _____ 20__ р.

Продовження додатку Д**Календарний графік проходження практики**

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики				Відмітка про виконання
		1	2	3	4	
		5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
...						
...						
...						

Керівник практики:

від Сумського НАУ
(науковий керівник)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від підприємства (організації, установи)

(МП. підпис)

(прізвище та ініціали)

Продовження додатку Д

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Lined area for writing the review and evaluation of the student's work.

Керівник практики від підприємства (організації, установи)

(підпис,)

(прізвище та ініціали)

М.П.

« _____ » _____ 20__ року

Продовження додатку Д

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20__ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від Сумського НАУ

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

(прізвище, ім'я, по батькові, курс, спеціальність, факультет)

Проходив практику в _____

(назва господарства, підприємства, установи, місце розташування)

з « _____ » 20 _____ року по « _____ » 20 _____ року

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, відношення його до роботи

Виконання громадських доручень, контакт з колективом

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи

Зауваження фахового характеру

Зауваження дисциплінарного характеру _____

Кількість прогулів _____

Оцінка за практику " _____ "

(відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

Керівник практики від підприємства (організації, установи)

(підпис,)

(прізвище та ініціали)

МП

« _____ » _____ 20 _____ року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

(назва кафедри)

ЖУРНАЛ
спостережень і обліків у польовому досліді із сільськогосподарськими
культурами

(назва досліді)

Місце проведення _____

Керівник досліді _____

Виконавці: _____

Продовження додатку Ж

1. Загальні відомості про дослід (схема дослід, експлікація земельної площі дослідної ділянки, схематичний план розміщення дослід)

1. Місце закладання досліду _____

2. Культура _____

3. Сорт _____ репродукція _____

4. Рік закладання досліду _____

5. Рік обліку врожаю _____

6. Назва теми і розділу _____

7. Назва досліду _____

8. Керівник _____

9. Виконавці: _____

Продовження додатку Ж

Схема досліду

Номер варіанта	Зміст варіантів
1	
2	
3	
4	
5	
6	
...	

Експлікація земельної площі дослідної ділянки:

Параметри	Розміри, м		Кількість	Площа, м ²
	довжина	ширина		
Посівна ділянка				
Облікова частина ділянки				
Бокові захисні смуги ділянок				
Кінцеві захисні смуги ділянок				
Захисні смуги впродовж периметра досліду				
Дороги між ярусами ділянок				
Загальна площа під дослідом				

Схематичний план розміщення досліду:

(на плані зазначити розміщення і нумерацію ділянок та повторень, сторони світу, напрям схилу, відстань від постійних точок на полі).

Площа ділянки:- _____ м², в тому числі облікової її частини - _____ м².

Повторність _____ кратна. Площа під дослідом - _____ га.

**Інші пункти Журналу спостережень і обліків у польовому досліді із сільськогосподарськими культурами визначаються спільно з науковим керівником від Сумського НАУ.*

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра _____

АКТ
РЕЄСТРАЦІЇ та ПРИЙМАННЯ
ДОСЛІДУ(ПОЛЬОВОГО/ЛАБОРАТОРНОГО/ТОЩО)

Назва досліду : « _____

 _____ »

Виконавець: _____

ППП студента

Керівник від Сумського НАУ _____

..... ППП

Керівник від господарства _____

..... ППП

План досліду*

1. Фон (без добрив та підживлення) - контроль;
2. Фон + N₄₅P₄₅K₄₅
3. Фон + позакореневе підживлення (ППП);
4. Фон + N₄₅P₄₅K₄₅ + ППП

Кількість сортів – 1; Кількість повторностей – 3; Розміщення варіантів та повторностей – систематичне; Розмір ділянки (м) 20.0 x 5.6

(*інформація зазначена як зразок, має відповідати темі дослідження)

Схема досліду.

Повторність	Варіанти досліду			
	1 (к)	2	3	4
1				
2				
3				

Площа облікової ділянки – _____ м² Загальна площа досліду: _____ га.

Координати місця знаходження досліду

розташування відповідно до даних GPS навігації у десяткових градусах (функція «мої координати»)

Широта

Довгота

		,					
		,					

Виконавець _____

Підпис

Науковий керівник _____

Підпис

Виконання досліду
«П О Г О Д Ж У Ю»

М П _____

Відмітки комісії з приймання польових та лабораторних дослідів у 20____ році

.....

*Троценко Володимир Іванович
Бакуменко Ольга Миколаївна
Оничко Віктор Іванович
Міщенко Юрій Григорович
Мельник Андрій Васильович
Масик Ігор Миколайович
Осьмачко Олена Миколаївна
Дацько Оксана Миколаївна*

Наскрізна програма науково-виробничої практики і методичні вказівки до її виконання здобувачами факультету агротехнологій та природокористування другого рівня вищої освіти (Магістр) спеціальності 201 – «Агрономія»

Редакційно-видавничий відділ Сумського національного аграрного університету, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160.

Підписано до друку: _____ 2024 р. Формат А5: Гарнітура Times New Roman
Тираж: _____ примірників Замовлення _____ Ум. друк. арк. ____